Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 18.07.2025 www.osw.waw.pl

Ukraina: nowy rząd z Julią Swyrydenko na czele

Marcin Jędrysiak

17 lipca Rada Najwyższa przegłosowała (przy 262 głosach za i 22 przeciw) powołanie Julii Swyrydenko na stanowisko premiera i zatwierdziła skład jej rządu. Pierwszym wicepremierem został dotychczasowy minister cyfryzacji Mychajło Fedorow. Zdymisjonowany premier Denys Szmyhal otrzymał fotel ministra obrony (resort ten połączono z Ministerstwem Strategicznych Gałęzi Przemysłu). Z resortów gospodarki, środowiska i polityki rolnej utworzono jeden, na którego czele stanął dotychczasowy zastępca Swyrydenko w Ministerstwie Gospodarki – Ołeksij Sobołew. Nadzór nad Ministerstwem Sprawiedliwości ponownie oddzielono od funkcji wicepremiera ds. integracji europejskiej i euroatlantyckiej, a dotychczasowa wicepremier zajmująca się tym obszarem – Olha Stefaniszyna – została pełnomocnikiem prezydenta ds. rozwoju współpracy z USA. Resort sprawiedliwości przejął Herman Hałuszczenko (wcześniej minister energetyki), a za integrację z Unią Europejską i NATO ma odpowiadać Taras Kaczka (do tej pory wiceminister gospodarki). Minister spraw zagranicznych Andrij Sybiha zachował posadę.

Nie należy oczekiwać, że rekonstrukcja rządu przyniesie większe zmiany w ukraińskiej polityce wewnętrznej czy zagranicznej. Za nagłe roszady odpowiadają przede wszystkim afery korupcyjne dotyczące niektórych jego członków, a nie zapowiadana chęć wprowadzenia na scenę nowych twarzy. Na Ukrainie rząd nie jest głównym podmiotem wyznaczającym kierunki reform i podejmującym decyzje – tę funkcję pełni ośrodek prezydencki. Gabinet Ministrów wykonuje zaś jego polecenia.

Komentarz

- **Mianowanie Swyrydenko zwiększa wpływ Andrija Jermaka na rząd.** Nowa premier jest blisko związana z szefem Biura Prezydenta (w istocie drugim najbardziej wpływowym po głowie państwa politykiem w kraju) i znana z niewielkiej asertywności względem niego. Nie ma też tak dużego doświadczenia jak jej poprzednik w balansowaniu pomiędzy interesami różnych grup w ramach obozu władzy a poleceniami otoczenia przywódcy.
- **Najbardziej prawdopodobną przyczyną zmian są afery korupcyjne.** W czerwcu br. Narodowe Biuro Antykorupcyjne (NABU) planowało przedstawić zarzuty wicepremierowi i ministrowi jedności narodowej Ołeksijowi Czernyszowowi. Aby tego uniknąć, przedłużył on o kilka dni swoje wizyty zagraniczne. Dopiero po rozmowie z zaufanym współpracownikiem Wołodymyra Zełenskiego Timurem Mindiczem (współwłaścicielem studia „Kwartał 95", założonego przez obecnego prezydenta) wrócił do kraju, gdzie postawiono go w stan oskarżenia. Z kolei na wicepremier Stefaniszynie od 2019 r. ciążą zarzuty korupcyjne, a w ostatnich miesiącach dziennikarze odkryli kilka nowych afer z jej

udziałem. Tym samym rekonstrukcja rządu pozwala władzom wymienić problematycznych ministrów i pozbyć się kłopotu wizerunkowego bez otwartego przyznania, że dymisje mają związek ze skandalami (Czernyszow jest blisko związany z rodziną Zełenskich). Afery korupcyjne w Ministerstwie Energetyki nie przeszkodziły jednak pozostać w rządzie Hałuszczence – nowy minister sprawiedliwości najprawdopodobniej skorzystał z protekcji wspomnianego Mindicza.

- **Impulsem do zmian mogło być także społeczne zapotrzebowanie na nowe twarze w polityce.** Odkąd prezydentem USA po raz wtóry został Donald Trump, ukraińscy politycy wyczekiwali zawieszenia broni, umożliwiającego m.in. rozpisanie nowych wyborów. W obliczu prawnej niedopuszczalności ich przeprowadzenia ze względu na wciąż trwającą wojnę oraz społecznego niezadowolenia z działań Gabinetu Ministrów (zgodnie z badaniami Centrum Razumkowa z marca br. rządowi nie ufało ponad 70% respondentów, a premierowi Szmyhalowi – 67%), władze zdecydowały się na rotacje kadrowe, aby zachować pozory reagowania na nastroje społeczne i wydarzenia polityczne. W praktyce większość zmian (wyjątek stanowi resort kultury) polega jednak na przesunięciu części zastępców ministrów na stanowiska ministrów oraz zamianie miejscami kilku szefów resortów (zob. Aneks 1). Opozycja nazwała je „wielkim przesuwaniem łóżek".
- **Nominacja Kaczki na wicepremiera i ministra ds. integracji europejskiej może skutkować bardziej stanowczą retoryką Kijowa wobec UE.** To próba stworzenia wrażenia nowego otwarcia w realizacji zobowiązań unijnych, szczególnie że Komisja Europejska krytykowała buksujące reformy systemu sądownictwa. Jednocześnie posunięcie to zwiastuje bardziej konfrontacyjne podejście Kijowa do dalszych negocjacji z UE, zwłaszcza w kontekście sprzeciwu części państw członkowskich (w tym wszystkich unijnych sąsiadów Ukrainy) względem zapisów nowej umowy handlowej. Kaczka jest znany z niedyplomatycznego języka i twardego stanowiska w negocjacjach. W 2023 r. groził Polsce wprowadzeniem embarga na import jabłek i warzyw w odpowiedzi na zakaz wwozu produktów rolnych z Ukrainy. Z kolei w marcu br. sugerował podjęcie środków odwetowych wobec państw utrudniających jego zdaniem negocjacje warunków umowy handlowej z UE. Należał również do negocjatorów porozumienia surowcowego z USA.
- **Połączenie kilku ministerstw w jedno pod kierownictwem Sobołewa** ma ułatwić prowadzenie polityki ekonomicznej. Dotychczasowa praktyka tworzenia na Ukrainie podobnych „superresortów" pokazuje jednak, że zazwyczaj nie spełniają one swojego zadania. Poza Sobołewem w rządzie brakuje osób związanych ze Swyrydenko, co sprawia, że w razie konfliktów premier będzie musiała liczyć na wsparcie Biura Prezydenta. Pewną równowagę dla wpływów Jermaka może zapewnić awans mocno związanego z Zełenskim Fedorowa na pierwszego wicepremiera oraz pozostanie Szmyhala w rządzie.
- **W ramach rekonstrukcji zreorganizowano utworzone w 2024 r. nietypowe ministerstwa, które nie odegrały zamierzonej roli.** Zmiany dotknęły resort kultury i komunikacji strategicznej. Według pierwotnego zamysłu miał się on zajmować walką z rosyjską propagandą, lecz aktualnie zrezygnowano z tej koncepcji. Organ stał się Ministerstwem Kultury, a stanowisko jego kierownika pozostanie na razie nieobsadzone. Ministerstwo Jedności Narodowej, którego celem miały być działania na rzecz powrotu Ukraińców do kraju, połączono zaś z Ministerstwem Polityki Społecznej.

Aneks 1. Biogram premier Julii Swyrydenko

Julija Swyrydenko (ur. w 1985 r. w Czernihowie) – urzędniczka i ekonomistka. W 2008 r. ukończyła Kijowski Narodowy Uniwersytet Handlowo-Ekonomiczny. W latach 2008–2011 pracowała w spółce rolnej AMP. Od 2011 r. była szefową stałego przedstawicielstwa Czernihowa w mieście partnerskim Wuxi w Chinach. W maju 2015 r. została doradczynią szefa Czernihowskiej Administracji Obwodowej Wałerija Kulicza, a dwa lata później jego zastępczynią. Od lipca do listopada 2018 r. pełniła obowiązki szefowej. We wrześniu 2019 r. objęła funkcję wiceministra gospodarki (zajmowała się m.in. reformą prawa pracy), w grudniu 2020 r. – zastępczyni Andrija Jermaka, kierownika Biura Prezydenta, odpowiedzialnej za politykę gospodarczą, a od listopada 2021 r. – pierwszego wicepremiera i ministra gospodarki w rządzie Denysa Szmyhala. W 2025 r. negocjowała z Amerykanami warunki umowy surowcowej.

Ma opinię osoby bezkonfliktowej, nie ciągną się też za nią większe afery. W kwietniu br. opozycja zarzucała jej konflikt interesów związany z wynagrodzeniem uzyskiwanym za wykłady w prywatnej Kijowskiej Szkole Ekonomii. Przez rok zarobiła z tego tytułu ponad 3 mln hrywien (ok. 300 tys. złotych), w sytuacji gdy powiązana z uczelnią organizacja pozarządowa należała do wykonawców grantu, który uzyskało z zagranicy Ministerstwo Gospodarki. Nowej premier nie postawiono jednak formalnie żadnych zarzutów.

Mężem Swyrydenko jest Serhij Derłemenko, przedsiębiorca z Czernihowa. Mają córkę.

Aneks 2. Skład rządu Julii Swyrydenko

Stanowisko	Obsada	Stanowisko w poprzednim rządzie
premier	Julija Swyrydenko	pierwszy wicepremier i minister gospodarki
pierwszy wicepremier i minister transformacji cyfrowej	Mychajło Fedorow	wicepremier i minister transformacji cyfrowej
wicepremier i minister odbudowy, rozwoju hromad i terytoriów Ukrainy	Ołeksij Kułeba	bez zmian
wicepremier ds. integracji europejskiej i euroatlantyckiej	Taras Kaczka	wiceminister gospodarki
minister spraw zagranicznych	Andrij Sybiha	bez zmian
minister obrony narodowej	Denys Szmyhal	premier
minister gospodarki, środowiska i polityki rolnej	Ołeksij Sobolew	wiceminister gospodarki
minister spraw wewnętrznych	Ihor Kłymenko	bez zmian
minister finansów	Serhij Marczenko	bez zmian
minister sprawiedliwości	Herman Hałuszczenko	minister energetyki
minister energetyki	Switłana Hrynczuk	minister ochrony środowiska i zasobów naturalnych
minister kultury	nie obsadzono	
minister oświaty i nauki	Oksen Lisowy	bez zmian
minister zdrowia	Wiktor Laszko	bez zmian
minister polityki społecznej, rodziny i jedności	Denys Uljutin	wiceminister polityki społecznej
minister ds. weteranów	Natalija Kałmykowa	bez zmian
minister młodzieży i sportu	Matwij Bidny	bez zmian